

Отже, задля досягнення адекватного перекладу, одне із важливих завдань перекладача полягає у вмілому застосуванні лексичних трансформації, що передбачає не лише розуміння семантики тексту першотвору, а й глибоке проникнення в культурний та ситуативний контекст вихідного повідомлення.

Література:

1. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201–208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2012_50_58
2. Литвин І. М. *Перекладознавство* : навч. посіб. Вид 5-те. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2019. 240 с.
3. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 06.04.2024).
4. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 06.04.2024).
5. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/> (дата звернення: 06.04.2024).
6. Black, H. *The Poison Eaters: And Other Stories*. Big Mouth House, 2010. 224 p.

Рейдало В.С., к. пед. н., старший викладач
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

КОНОТАТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ОПОВІДАННЯ А. К. ДОЙЛА «СКАНДАЛ У БОГЕМІЇ»

Під час перекладу художньої літератури перекладач зустрічається з проблемою відтворення образності, авторської оцінки та стильової маркованості тексту оригіналу в перекладі. Метою запропонованої наукової розвідки є проаналізувати специфіку конотативних трансформацій, виконаних в українському перекладі оповідання А. К. Дойла «Скандал і Богемії». Теоретичним підґрунтям нашого дослідження є погляди на класифікацію трансформацій сучасних лінгвісток О. Селіванової та І. Литвин.

За класифікацією перекладацьких трансформацій О. Селіванової, з огляду на конотативний план вираження лексичного значення слова, можна виокремити конотативні лексичні трансформації, що поділяються на функціонально-стилістичні, оцінно-емотивні та експресивні [2, с. 144]. У досліджуваному перекладі твору А. К. Дойла «Скандал у Богемії» такі види лексичних конотативних трансформацій використані перекладачем достатньо широко. Розглянемо деякі з них.

Функціонально-стилістичну трансформацію застосовано у реченні: «*It only remains, therefore, to discover what is wanted by this German who writes upon*

Bohemian paper and prefers wearing a mask to showing his face» [с. 7] // «Отже, зостається тільки дізнатися, чого хоче цей німець, що пише на богемському папері й **воліє** з'явитися в масці» [с. 513]. Англійське дієслово *prefer* – «to like, choose, or want one thing rather than another» [Cambridge Dictionary], що дослівно означає «надавати перевагу, визнавати за краще» (стилістично нейтральне) перекладено українською стилістично забарвленим дієсловом *воліти* (піднесене) у значенні «бажати, хотіти».

Поряд зі зміною стилістичного забарвлення слова спостерігаємо посилення ознаки в перекладі у наступному фрагменті тексту: «*He took down a heavy brown volume from his shelves»* [с. 10] // «Він дістав з полиці **грубезний** том у брунатних палітурках» [с. 513]. Порівняймо: англійський прикметник оригіналу *heavy* – «thick, strong, solid, or strongly made» [Cambridge Dictionary], що означає «важкий, масивний», перекладено відповідником *грубезний* – «розмовне: дуже грубий». Оскільки слово оригіналу *heavy* замінено словом у перекладі *грубезний*, що виражає посилення ознаки та належить до розмовної лексики, можна стверджувати, що поряд із функціонально-стилістичною трансформацією використано і експресивну.

Розгляньмо детально наступний фрагмент: «...*though at each successive instance of your reasoning I am baffled until you explain your process»* [с. 4] // «... у кожному окремому випадку я знов-таки **нічогосінько не доберу**, аж поки ви не поясните» [с. 509]. В оригіналі тексту вираз *I am baffled* (нейтральне), що означає «я розгубився; я не розумію, не тямлю», якому в перекладі відповідає словосполучення іншого стилістичного регістру *я нічогосінько не доберу* (розмовне), поряд із функціонально-стилістичною трансформацією зазнав і експресивної – додавання заперечного займенника *нічогосінько*, що має значення «зовсім, абсолютно нічого» [Словник UA] – що спричинило посилення ознаки дії в перекладі. Разом із тим слово *нічогосінько* в перекладі має суфікс суб'єктивної оцінки **-ісіньк-**, що додає проаналізованому словосполученню ще й оцінно-емотивного забарвлення.

Ще один цікавий випадок експресивної трансформації, що викликано, на нашу думку, прагматичними цілями перекладача, представлено в реченні: «*There was nothing in the office but a couple of wooden chairs and a deal table, behind which sat a small man with a head that was even redder than mine»* [с. 61] // «У конторі не було нічого, крім двох дерев'яних стільців та ще соснового столу, за яким сидів маленький **чоловічок**, ще рудіший за мене» [с. 573]. Саме так Шерлок Холмс описав містера Дункана Росса, коли вперше його побачив. У цьому випадку применшення ознаки в перекладі досягнуто за допомогою використання суфікса **-ок**: *чоловік* – *чоловічок*.

Отже, конотативні лексичні трансформації в українському перекладі оповідання А. К. Дойла «Скандал у Богемії» застосовано, на нашу думку, достатньо широко і вдало. Функціонально-стилістичні, експресивні та оцінно-емотивні перетворення репрезентують безмежні можливості лексики української мови.

Література:

1. Дойл А. К. Скандал у Богемії. URL: <https://www.e-reading.club/chapter.php/1033389/34/artur-konan-doyl-prigodi-sherlocka-holmsa-tom-i.html>
2. Литвин І. М. Перекладознавство: навч. посіб. Вид. 6-те, допов. Черкаси : вид. Ю.А. Чабаненко, 2022. 258 с.
3. Словник UA. URL: <https://slovnyk.ua/index.php...>
4. Ташенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : друкарня «Мадрид», 2021. 168 с.
5. Arthur Conan Doyle. A Scandal in Bohemia. URL: <https://sherlock-holm.es/stories/pdf/a4/1-sided/scan.pdf>

Ришкова А.В., викладач,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ПРЕДИКАТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СКЛАДІ ПРОПОЗИЦІЙНО МОТИВОВАНИХ НІМЕЦЬКИХ КОМПОЗИТНИХ НАЙМЕНУВАНЬ ОСІБ

Для пропозиційної мотивації, за визначенням О. О. Селіванової, притаманний вибір ономасіологічних ознак найменувань із пропозиційних структур як різновиду ідеалізованих когнітивних моделей, у яких не використовуються механізми уяви [1, с. 161].

Предикатно-аргументний різновид пропозиційної мотивації характеризуються вибором мотиваторів, що відповідають компонентам предикатно-аргументних структур. Центральним компонентом предикатно-аргументної структури, на думку багатьох дослідників, є предикат [2, с. 45].

Ономасіологічні структури німецьких композитних найменувань осіб демонструють широкий діапазон предикатів господарської діяльності, що можна пояснити історичною еволюцією розподілу праці у суспільстві та водночас є свідченням важливої ролі цієї сфери життя у німецькій етносвідомості. Спектр поєднання предикатів господарської діяльності є надзвичайно різноманітним [3, с.43]. У структурі знань про позначене вони корелюють з об'єктом (*Perückenmacher* «jmd., der Perücken anfertigt» [4]), трансгресивом (*Teppichweberin* – „[Hand]weberin, die Teppiche webt“ [4]), локативом (*Minenarbeiter* – „Arbeiter in einer Mine“ [4]), інструментивом (*Maschinennäherin* „Arbeiterin an einer Nähmaschine“ [4]), фабрикативом (*Eisengießer* “jmd., der durch Gießen von flüssigem Eisen in Formen Gegenstände herstellt“ [4]), пацієнсом (*Bienenzüchter* „jmd., der Bienen züchtet; Imker“ [4])) та ін.